

EXCURSIÓ

À

CENTELLAS.

15 DECEMBRE 1878.

A tres quarts de sis del matí del indicat dia, nos reunírem en la estació del ferrocarril de Granollers, los senyors D. Carles Garcia Vilamala, D. Ramón Riera y Puig y l' infrascrit.

A las 6 h. del matí, y quan encara 'l negre regnat de *as ombres dominava en la naturalesa*, sortírem de Barcelona.

Al arribar á Mollet se perfilava com una feble taca la silueta de las més properas montanyas. Més tart, la claror primerenca de la auba nos anunciava 'l nou dia, al pas que 'ns deixava veure lo que 'ns havian fet comprendre ja, las fredas boyras que consecutivament s' havian deixat sentir, penetrant en lo reclós vagó. Una forta gelada s' extenia arreu arreu. La terra, las plantas, los arbres, fins las casas, tot presentava una lleugera superficie blanquinosa, que tenyia, ó més ben dit, espurnejava son natural

color. La rosada en lloch de liquidarse s' havia solidificat. Y no obstant la naturalesa 's presentava, per aixó, bella. Lo nou dia apareixia esplendent y seré.

Al arribar á Granollers tinguérem de canviar de tren y allavors poguérem apreciar més de fet la fredor de la atmósfera.

Arrencá 'l nou tren per la línea de Vich. Prop de la Garriga vingué ja 'l sol á donarnos lo *bon dia*. La fredor lo dominava y podia més que éll. Penetrárem en l' ensotat pas del Congost. Las voreras d' aquest riu estavan glassadas. L' aygua s' arrastrava ab dificultat sols per lo centre de son jas. La naturalesa estava en complert quietisme; la vegetació seca y mústiga tenia cert colorit esblaymat.

Caramells de glas penjats de las rocas, claps de neu en las amagadas fondaladas. Lo Figaró, La Abella y tots los pobles que crehuárem, semblavan inhabitats. Lo dia ja avansava y totas las casas se veyan tancadas, sens notar-se en lloch aquella activitat de la gent del camp que 's lleva primer que 'l dia. Sols per algun pelat caminet, tal volta venint de missa matinal, se veyá alguna pagesa, coberta ab la caputxa negra, si era alguna velleta, y blanca, si era alguna tendra nina. Aquesta, lleugera com una dayna; l' altra, arraulida com un cotoliu. Algun home que 's vegés per casualitat, ó anava cobert ab lo folgat gambeto, alsada la caperutxa, ó be embolcallat ab feixuga manta. Lo sol daurava los pichs més alts de las montanyas y las puntas enlayradas del Montseny estavan jaspadas per la blanca neu que las cubria. Acabárem de remontar l' aspre pas del Congost, y al entrar en la plana se 'ns presentá la imponent massa ahont restan las ruinas del cas-

tell dels Centellas. Y en veritat que presenta un aspecte en extrem pintoresch. Embeguts en la contemplació del vell castell, nos trobarem ja davant de la estació de la vila de Centellas.

Baixarem del tren y atravessant la vila á pas llarch y sens aturans, ab tal de fernos passar lo fret, nos dirigirem á la posada; y pera no pérdre un temps preciós, passarem á recorre la vila. Fermas petjadas hi ha deixat en élla la época del feudalisme. Interessant es, donchs, pera l' arqueólech y també pera l' artista. Arreu se notan vestigis y detalls arquitectónichs de passats temps, especialment del últim período del estil ojival. Bonichs y treballats finestrals se presentan ab profusió á la vista y en élls pot ferne galant estudi 'l coneixedor y l' aficionat. Lo major nombre portan ja impresa la decadencia del goticisme, abundant las casas que tenen inscrita sa fetxa de fundació de mitjans y fins últims del sigle xvi. Entre 'ls expressats finestrals sobressurt un molt elegant y ben treballat, ornat son arch per un enfestonat de lóbul, rematats per bonicas y minuciosas testas. Destaca en la plassa major la casa-palau dels comtes de Centellas, edifici coronat de marlets, sever y magestuós.

Fou alsat á principis del passat sigle, al abandonar sos senyors l' enrunat castell. Avuy també está aquest casal en estat ruinós. Es notable un portal que dona entrada á la vila en sa part N. Dessobre d' éll, en l' interior, hi ha una capelleta ab una Verge que 's recomana ben poch pera l' artista y fins m' atreviré á dir pera 'l devot, per quant ni en sa testa, ni en sa vestidura, ni en son ayre infundeix gran veneració. En l' exterior domina un grandióscut de la casa de Centellas.

Un agradable passeig se troba quasi á continuació del esmentat portal. En lo centre del meteix s' alsa una bonica creu de pedra, de base y canya vuytavada, obra á no duptar del sigle xvi. Está ornada per bells y elegants callats. En una de sas caras hi ha 'l Sant Christ y en l' altre la Verge. En lo capitell ó anell s' hi notan escuts d' armes sostinguts per angels, de gust barroch. En l' altre extrém, quasi be, de la població, s' alsa en mitj d' un carrer altra creu, la qual es de ferro damunt basament de pedra, y porta la fetxa de 1741. Estará allí alsada, en lo lloch que ocuparia altra més antiga.

Recorreguda la població y reservantnos la visita á la iglesia pera la tarde, ja que aquella no era tampoch hora oportuna, per quan s' estavan celebrant los sagrats officis, nos dirigirem á la posada ab tal d' esmorsar y empendre tot seguit la via del castell.

Aixís ho férem. Acabat l' esmorsar, que despatxárem depressa y bé, emprenguérem, acompanyats d' un guia, lo camí del castell, distant cosa d' una hora y mitja de la vila.

Fins arribar al peu del enasprat turó ahont lo castell s' aixeca, lo camí ve planejant; mes al esser allí lo país se presenta tant accidentat, que á no haver sigut lo guia, no hauriam sapigut per ahont empendre la ascensió. Donant la volta á espadadas singleras, atravessant profonas timbas y caminant quasi be sempre per damunt de blanca catifa de neu, anárem surmontant lo turó en mitj de bell y esplendent paisatge, realsat per los claps de neu, la mateixa neu que confosa ab las secas fullas caigudas dels arbres jaspava la terra, las rocas y la rica vegetació. Lo torrent que s' estimba per aquells penyals estava gla-

ssat y sos penjants caramells formavan capritxosos dibuixos.

Los boscos presentan sens dupte més riquesa de colorit en un paisatge d' hivern que en un d' estiu, y contrastan molt més los distints matisos del vert de las alzinas y de las euras ab los roures, los pins y 'ls altres arbres, que presentan també distint colorit en sas groguencas fulles. La flayre de las flors y herbas boscanas, es també mes viva y penetrant y un conjunt de trista poesia s' insinúa y penetra en l' esperit. Ab tot y seguir lo camí per una estesa ubaga ahont lo sol gens hi penetra y trepitjar neu continuament; ab tot y lo vent glassat que 'ns tallava la cara, no arribárem á dalt sens sentirnos suhats; tant viu era lo pas que portavam incitats per l' afany de fer-nos passar lo fret. Arribárem al extrem de la serra d' enfront lo castell; aquést está situat en lo cim d' un turó que avansa de la meteixa y de la que sembla estigui desencastat com si, ardit, volgués llensarse á la extesa plana que arrogant vigila.

Descarnat s' alsa aquest turó compost desde mes de la meytat de sa alsaria, de roca viva. Un atrevit pont, del que sols ne restan avuy vestigis en sos arranchs, unía la serra ab lo castell, salvant un pahorós abim. Aquest era l' unich lloch per lo qual era accessible.

Per los demás indrets está voltat pel precipici. Bell cop de vista presenta 'l castell desde la serra y brillant objectiu per una heliografia. Sa extesa muralla coronada de marlets, sos soterrats bastions y enrunadas torras, s' aixafada porta d' entrada, sas esfondradas voltas y negrenchs murs coberts per la eura, brosta y herbam y dominat tot aixó per lo farreny penyal que alsantse en lo cèntr del

recinte l' hi serveix de sa més ferma fortalesa, presenta un conjunt de forsa y de domini major encara que 'l castell de Montsoriu. No té la grandiositat d' aquell, no possehirá las multiplicadas obras de defensa que á l' altre distingeixen pera sa guarda, son aspecte de forsa es més inmens, y si aquell admira per sos magnífichs restos de construcció y per sa imponent magestat, aquést sorprén per sa excelent situació estratéfica y per sa arrogant presencia. Aquest es un verdader niu d' áligas. En los temps en que no 's coneixían las armas de foch era de tot punt inexpugnable. No hi havia medi possible ni forma de péndrel.

Veus aquí perque una tradició popular, bastant coneguda, 's val d' un prodigi pera explicar la conquesta del castell als moros; atribuhintla á la intercessió de Sant Miquel y d' un exércit de crestats que portavan una teya encesa á cada banya y que avansant de nit per tots indrets envers lo castell, causaren tal esfarahiment als assetjats alarbs, que fugiren per una mina que hi havia en lo cor de la montanya, deixant la fortalesa abandonada als cristians, de qui no poguéren ja may més arreballarla; y 's conta que lo títol de Centellas fa referencia als llums de las banyas dels crestats que aytal terror infundiren als alarbs.

Després de guanyar la espadada cima, trescant per las sortidas rocas, entrárem en lo castell. Desolació y ruina s' hi nota tant sols.

De sa passada grandesa ne restan sols enderrocats restos de fortificació. Res ne queda ja de las ricas cambras, grandiosos salons, bells enteixinats, artístichs finestrals, ni de quanta riquesa ornaria en altres jorns aquella espléndida mansió senyorial.

L' esperit de guerra y de domini que anihuá en l' ánim dels senyors feudals, es lo únich que hi ha deixat imborrables petjadas. Mes ab tot, aquells senyals de forsa son ja sols exteriors. De lluny imposan; de prop condolen. Las abans altivas torras, están escapadas ó caygudas. Sa soberca testa que esguardava ab mirada sobirana per dessorre de las fermas murallas, desafiant al pla y á la montanya, segura de sa forsa y de no esser may retuda, está avuy acotada com si amagués la vergonya d' haver sigut rendida. Las en altres temps fortas murallas, que portan impresas ab marcats senyals las lluytas y las brègas de cent generacions y de civilisacions distintas; que reberen fermas y sens con moures los embats dels enginys de guerra, tremolan avuy á impuls del vent y sembla que vulgan desplomarse pera no esser testimonis de son abatiment y sa desgracia. Los marlets que las enfestonan y que eran son bell adorno y sa defensa, están en gran part ó partits ó escapssats. Las sageteras, cansadas de no servir, están obstruidas ó per las runas que s' ensorran, ó be per la eura que s' hi arrapa y que sembla vulga abrigarlas. Y no es la eura sols; tota lley d' herbas y vegetació neix y s' arrela entremitj de las pedras, com si la mare naturalesa, la reyna de la pau, volgués ensenyorirse del que fou la mansió de la destrucció y de la guerra.

Reposats de la ferma impressió que 'ns causá l' aspecte del castell, passárem á recorre sas ruinas. Lo vent, impetuós en aquella altura, no 'ns permetia pararnos. Fortas ratxadas nos obligavan á apoyarnos en las pedras pera no esser tombats. Aixís es que l' exámen era de tot punt dificultós, essent poch menys que impossible detindrens poch ni gayre.

A la dreta de la porta d'ingrés y enclotada per los munts de runa, hi ha la capella de la Mare de Deu del Castell, abandonada avuy. Penetràrem en son interior y res ofereix de particular; es d'una sola nau, molt baixa, de punt rodó y está emblanquinada. En l'altar hi queda un retaule gòtic, maltractat per la pols y 'ls rigors de l'abandono, que representa distints passos de la vida de Jesús, en sas pintadas y dauradas taulas.

En lo sol y al enfront del portal hi ha unas tombas ab sas rompudas llosas alli arreu escampadas. Sortirem de la capella. Junt á la meteixa y alsadas damunt d'altres mes antigas ruinas, de cara á Ponent, se troban las mitj soterradas habitacions dels masovers del castell ó de l'ermità de la capella.

Tractàrem en va d'entrarhi pera veure si 's conservava alguna cosa digna de notarse. Enfilantnos ab perill per una somoguda paret, donchs que fins ha desaparegut la escala, arribàrem á la porta. Travall perdut. Estava barrada per dins. Alguna altre porta oberta en l'interior, moguda pel vent que entrava per las oberturas, batia ab forsa, ressonant fatídicament y fent cruixir totas aquelles primparadas despullas. Abandonàrem aquell lloch, ahont no s'hi estava molt segur. Ademés, l'acompassat soroll de la porta, acompanyat dels xiulets del vent, en mitj de tanta soletat y entre enderrochs esberlats ó somoguts, infundia cert espuroguiment. Seguïrem caminant per entre ruinas. En va buscàrem un lloch practicable ó tant sols un xich accessible pera pujar al cim del fortificat penyal que s'alsa en lo bell centre del perímetre del castell, envoltat pels murs del meteix. Fou també en va. En la part de llevant s'hi troba un recinte, en lo qual s'

hi entra per ample portal fortificat, únich lloch de comunicació ab lo restant del castell. Es un fort dintre d'aquell, conegut ab lo nom de *cambras del rey moro*. La tradició assegura que l'abans indicat portal era guardat per feixuga porta de ferro. Damunt del meteix s'hi conserva avuy un gran escut d'armas de la familia Centellas, sostingut per ben treballadas figuras y en lo qual hi campejan esculturats detalls. La obra es de gust plateresch.

Está limitat per la part de forà, que es la de llevant, per lo fondo precipici y per la inmensa extensió del espay, de tal manera, que no necessita murs per dit indret; per la de tramontana, per lo mur que lliga 'l fortificat portal, altre fort mur tanca tota comunicació ab lo castell per mitjorn, y per la de ponent lo resguarda lo recte penyal, que s'alsa en lo centre del meteix castell.

Dintre d'aquest recinte, adossada en lo penyal se notan los restos de la enlayrada torra del homenatge, únich lloch, sens dupte, per medi del qual se pujaria al cim de la penya. Avuy es aquésta, com ja he dit, insurmontable. Per lo que 's pot deduhir dels restos de construccions que mitj soterrats se troban en la part N. del castell, existirian allí las dependencias inferiors, los apartaments del servey, las quadras, pátis, cuynas y depósitos de viures y municions, com ho demostran be las profonas sitjas que s'hi notan, algunas mitj omplenadas de runa. La part de tramontana era també ensemps una avansada, formant allí un reducte que mirava á la plana dominant ample espay de terreno. Lo castell domina, especialment per son costat N.; ahont com blanca nuvolada 's destacan al fons los nevats Pirineus, y més ensá las rengleras de monta-

nyas que limitan la plana de Vich, descobrintse aqués-
ta per complert ab sas nombrosas poblacions y sas blan-
cas masías, que escampadas d'ací y d'allá semblan des-
de tant enlayrat lloch, borrallons de neu que clapejan la
terra. Limitan la vista á Ponent las serras que estreban
de la de Collsuspina, extenentse á Llevant y Mitjorn las
bessonas montanyas del Montseny y las del Pla de la Cal-
ma, lo Tagamanent, la Garga y tota la multiplicada esca-
la de puigs y serrats, que separan la plana del Vallés, y
per mitj de las quals s'escorra llest lo Congost, buscant-
se pas.

Feréstegas presons obertas en la penya y á la mitat del
single, possehia lo castell y á las quals s'hi baixava per
comunicacions obertas desde dalt. Avuy lo baixarhi es
molt dificultós. Desde éllas, completament obertas y de
cara á Mitjorn, sens cap lley de defensa, disfrutavan los
presos la vista del ample panorama; mes ab tot y aixó era
impossible sa fugida per lo tallat de la penya y per la se-
guretat d'estimbarse en lo precipici en cas d'intentarho.

Deixárem lo castell, ahont nos era impossible permanei-
xer á causa de la forta tramontana, y en essent á la serra
baixárem per l'indret de Sant Martí, ab tal de veure de
pas si 's trobava alguna cosa remarcable en aquella po-
blació. Per un corriol baixárem en cosa de mitj hora, á lo
qué no sé fins á quin punt se 'n pot dir poble, donchs que
sols hi ha duas ó tres casas acopladas al voltant de la
iglesia, component lo restant del meteix escampadas ma-
sías. Nos dirigírem á veure al senyor Rector, de qui re-
bérem una acullida franca y cordial. Nos prestá tota lley
d'obsequis y 'ns acompanyá á la iglesia. Es aqués-
ta bastant moderna y no ofereix particularitat. Conserva no

obstant, en un de sos altars, una antiquíssima Verge, bisantina, de fusta, en bastant mal estat, la qual era procedent del castell ahont se venerava; havent sigut reemplaçada, després del incendi del meteix per los francesos á primers del passat sigle y al tornarse á donar culto á la capella, per altre de moderna, fins que á mitjans de la present centuria lo comte de Centellas la feu retornar al culto, haventla trobada servint d'escambell als guardians del castell. Al envoltant del peu que la sostenta s' hi llegeix la següent inscripció:

«Esta santa imágen fué venerada en el año 634 en este
»palacio de recreo que edificó el rey godo Chintila; quando
»la invasion de los moros, fué escondida por los cristianos
»y luego hallada por Clotaldo de Crahon, que con el ejér-
»cito de Carlomagno conquistó este castillo. En él fué ve-
»nerada cerca de 1000 años, hasta que fué profanada por
»los partidarios de Felipe V. En 1849 fué de nuevo hallada
»entre las ruinas por D. Benito de Llanza, conde de Cente-
»llas, y en 1860 luego restaurada, se colocó con gran so-
»lemnidad en su altar, en cumplimiento de un voto hecho
»por el mismo conde de Centellas, por haberse salvado
»tres de sus hijos quando veia por momentos desaparecer
»toda su familia por el contagio del sarampion. Aquí per-
»manezca hasta la consumacion de los siglos. Amen. Ma-
»ria Madre de Dios, rogad por la casa de Centellas.»

Gracias á un acte de pietat del esmentat comte, pogué donchs conservar-se aquesta joia arqueològica, ab tot y que per un gust mal entés la feren vestir, ó disfressar millor dit, trayentli á primera vista son verdader caràcter. Es notable també una bacina de captar, en la qual s' hi nota Sant Jordi matant lo drach. Nos mostrá aixís meteix

lo senyor Rector, los demás objectes de culto de la parroquia, per lo que poguessin interessarnos; mes no trobàrem res més digne de ferne especial menció.

Sortírem de Sant Martí després d' haver donat una ullada al campanar, torra quadrada, molt més antiga que la iglesia, coronada de marlets en escala. Lo senyor Rector, després d' havernos donat pera las coleccions que forma la ASSOCIACIÓ, uns goigs de la Mare de Deu del Castell y los segells antich y modern de la parroquia, nos acompanyá fins un tros ben lluny del poble ahont se despedí de nosaltres, deixantnos encantats per sa amabilitat y satisfets d' haver trobat al cap d' aquella parroquia una persona tan digne y simpática. La ASSOCIACIÓ, fentse eco dels desitjos dels excursionistas, li ha enviat ja un expressiu vot de gracias.

Desde Sant Martí y planejant sempre, ja per aquells blanchs y aspres *terres*, tan característichs de la plana de Vich, ahont es impossible tota vegetació, ja per ben conresats trossos aprofitats á costa de suhors y travalls per los incansables homes del camp d' aquella enconrada, que 's pot dir ben be que converteixen en pa los pallets, nos dirigírem envers Centellas, visitant á costa d' un gran rodeig la font calenta medicinal. Era lo fort del dia, las duas de la tarde, y la glassada continuava encara ferma. Tota l' aygua de bassas y reguerots estava solidificada. D' una font que trobàrem d' ahont rajava la aygua á un gran bassal, ne deixava sols lo petit cercle ahont queya 'l raig; lo demás estava crestallisat. Grossas pedras tiradas damunt del glas lliscavan rabentas sense rompre l' espessa capa.

Seguint nostre camí arribàrem á Centellas envers las

tres de la tarde, passant tot seguit á visitar lo senyor Ecónomo, qui 'ns rebé molt dignament; més no haventhi res més, donchs que preguntat si existia en la parroquia alguna cosa notable per sa antiguetat ó per son valor artístich, ó be documents d' interés històrich, nos diguè que la iglesia era molt bonica y molt propia, empero que hi faltava adorno, donchs que s' havia cremat tot quant contenia en un horrorós incendi que havia sofert, no savia cóm ni quán. Havent insistit nosaltres en si tenia noticia d' alguna tradició ó llegenda y si hi havia algun us ó costum especial en la població, nos respongué que no 'n sabia res, perque feya no mes que un any y mitj que hi era. ¡Un any y mitj! Curta fetxa, per cert, per no saber res. Apuràrem encara un xich més nostras preguntas pera que 'ns indiqués lo lloch ahont, segons dihuen distints autors, *resta enterrat l' autor de la Ciutadela de Barcelona*. Y nos contestá que no n' havia sentit á parlar may. Ja no tractàrem d' indagar res més. Passàrem ab ell á la iglesia, y donanthi una ullada de pas, vegérem esser d' un marcat mal gust barroch. Entràrem en la sagristia, ahont hi havia un gran quadro colocat molt enlayre y en bastant mal estat, per lo que no poguérem apreciar son mérit. Tres quadros més, verdaders escarnis del art, hi notàrem també en lloch més visible, y d' ells nos ponderá lo senyor Rector sa excelencia artistica. Nos feu acompanyar al chor, donchs que estava dit senyor ocupat en lo reso del Sant Rosari que 's anava á comensar. Vint y tres setials hi notàrem pertanyents á la Comunitat, que entre beneficiats y clero parroquial componian abans aquell nombre. Avuy sols está composta de cinch. No poguérem recorre la iglesia, per estar plena dels fidels aplegats allí

pera la oració, ni per tant, buscar la tomba ó llosa sots la qual resta enterrat aquell qui alsá la Ciutadela de Barcelona. Sortirem de la iglesia. La fatxada es barroca, de péssim gust, de forma de capsalera dels llits de la última centuria.

Lo campanar quadrat en sa base y prenent la forma vuytavada al sobresortir dels murs de la iglesia, es esbelt, y de bon aspecte, y remata en un terrat ab calada barana que l' envolta. Té la iglesia altre petita portada en un de sos costats, que encara que no de bon gust, ni digna de menció especial, es més apreciable en sos detalls que la fatxada principal.

De la iglesia nos encaminárem á la posada pera dinar. Allí recullírem de boca de la aixerideta nina que 'ns servia, filla de la casa, la següent costum característica de Centellas.

Es patrona de la vila Santa Coloma. La vigilia de la diada de la Santa, ço es, lo 30 de Desembre, á punta de dia, lo jovent, després de galejar á la Santa tirant escopetadas, se dirigeix á la pagesia d' ahont hi ha coneixement que tenen un pi ben gros; lo demanan á l' amo, qui no ofereix may cap dificultat á cedirlo, lo tallan y se 'l enmenan cap á la vila.

Al punt de las 12 procuran arribar ab lo pi á la plassa; tornan altre volta á galejar á la Santa. Los fadrins tiran escopetadas, las fadrinetas guarneixen lo pi, omplintlo de pomas, los nins lo fan ballar tot seguit davant l' esglesia y la musica situada dalt del campanar sona festius ayres, mentres que la alegria y la animació regna per tot arreu. De 12 á 1 duran las escopetadas, los repichs de campanas, lo sonar de la musica, l' avalot de la maynada y la gresca

y saragata davant la iglesia y á la plassa. A la una entran lo pi al temple y lo penjan devant del altar de la Santa, anantsen la fadrinalla á fer un gran ápat, en lo qual hi es convidat l' amo del pi, l' alcalde, lo rector y lo sargento dels civils, si es á la vila. L' ensendemá segueix la festa major, de la que no 'n traguérem cap altre particularitat. Mentres tant lo pi permaneceix en la iglesia durant tota la vuytada, passada la qual lo despenjan y ab gran cerimonia 'l creman, després d' haverse repartit las pomas, las quals tenen, segons dihuen, la propietat de curar de mal de coll. Acaba la festa altre vegada ab galeix, ço es, ab escopetadas. La tradició, segons sembla, está basada en lo martirí del foch á que fou subjectada Santa Coloma y per aixó fan un foch ab la llenya de pi. Crech digna d' esser esmentada y recullida aquesta tradicional costum y per aixó la he aquí apuntat.

Especial es també lo mot que usá lo guia pera significarnos que tenia las mans balbas, donchs nos digué que las tenia *grepas*; paraula que li férem repetir y la apunto perque no la he vista may empleada ni la havia sentida usar.

Acabat de dinar deixárem la vila dirigintnos á la estació. Era la cayguda de la tarde. Comolerta calma regnava en la naturalesa. No feya ayre, mes per aixó 'l fret era viu é intens. En tot lo dia no habia desglassat. Lo sol acabava de desapareixer darrera de las singlaras de Collsuspina y la claror del dia prenent aquell tan suau y poétich color groguench s' anava *esmortuhint de mica en mica*. Bella es generalment la hora baixa, mes es típicament melancólica en la extensa plana de Vich, y més que tot en los dias clars d' hivern. Jo de mí puch dir que m' impressioná

trista y suaument despertantme cert sentiment consemblant á la anyoransa. Y semblava ben be que tots nos ne ressentiam á jutjar per lo carácter de las conversacions que veníam sostenint. Mes la veritat es que també deixava sentir sa influencia l' aspecte de la excursió.

Vingué 'l tren y vingué també la nit. Tornàrem á desfer lo camí de la matinada. Plens de desitjs, d' ilusions y d' esperansas en la pujada; plens de recorts á la tornada, pensant en las impresions rebudas, en lo que s' havia tingut ocasió de veure y admirar, en los treballs é investigacions practicadas, mes concentrantho cada qual en son interior, sens comunicació ni expansions.....

La nit era serena y estrellada, la blanca llum de la lluna sortía com clara aureola per detrás de las montanyas, y abismats cada un en sas particulars reflexions, arribàrem á Barcelona envers tres quarts de vuyt del vespre. Y quedá termenada aquesta excursió, que be 'n podriam dir exploradora, donchs que 'n virtut d' élla aconsellém de totas veras á la ASSOCIACIÓ que la repeteixi en be del objecte que la meteixa 's proposa.

CÈSSAR AUGUST TORRAS.
